

MEDAR

MEDİPOL AKDENİZ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

MEDİPOL
ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYE'DE GÖÇ: GÜNCEL SORUNLAR, TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ TOPLANTISI -RAPOR ÖZETİ-

2024, İstanbul

**TÜRKİYE'DE GÖÇ: GÜNCEL SORUNLAR, TESPİTLER VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ TOPLANTISI
-RAPOR ÖZETİ-**

Zehra GÜL

KATILIMCILAR:

İstanbul Medipol Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Merkezi Üyeleri

Barq Araştırma Merkezi

Harmoon Araştırma Merkezi

Suriye Diyalog Merkezi

Mazlumder (İnsan Hakları ve Mazlumlara İçin Dayanışma Derneği)

İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Serbestiyet

Himaye Projesi

ULFED (Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Federasyonu)

Sığınmacı Hakları Platformu

10'lar Medya

Tarlabaşı Dayanışma Grubu

Sultanbeyli Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü

İstanbul, 2024

TÜRKİYE'DE GÖÇ: GÜNCEL SORUNLAR, TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ TOPLANTISI -RAPOR ÖZETİ-

22 Şubat 2024, İstanbul

Sunuş:

Göçmenler ve mültecilerle ilgili politika oluşturma sürecinin başarısı, konunun tüm boyutlarıyla ve tüm taraflarıyla çok boyutlu bir şekilde tartışılmasına ihtiyaç gösteriyor.

İstanbul Medipol Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Merkezi, bu ihtiyaçtan hareketle, Türkiye'de yaşayan mültecilerle ilgili kararların alınması sürecine katkı sağlamaya yönelik olarak, konunun tüm taraflarını bir araya getirmeyi öngören "Türkiye'de Göç: Güncel Sorunlar, Tespitler ve Çözüm Önerileri" konulu bir yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirdi.

Meselenin asgari dört temel boyutunu, (1) göçmenleri, (2) devleti, (3) akademiye ve (4) STK'ları bir araya getiren bu toplantı aracılığıyla, farklı perspektiflerden konunun ele alınmasına ve bütünlüklü kamu politikası oluşturulması sürecine katkı sağlamak amacıyla tarafların önerilerinin somutlaştırılmasına odaklandı.

Toplantıda Türkiye'de yaşayan göçmenlerin ve mültecilerin sorunlarının son yıllarda önemli bir boyuta ulaştığı ve güncel durumuna bakıldığında toplumda karşıt söylem ve ifadelerin yer aldığı tespitinden hareketle, geline nokta sadece Suriyeliler için değil aynı zamanda Afrikalı ve diğer uyruklu göçmen ve mültecilerle uluslararası öğrencilerin de bu durumdan olumsuz etkilendikleri vurgulandı.

Yuvarlak masa toplantısında göçmenlerin ve mültecilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin tespitler ve çözüme yönelik öneriler şöyle sıralanabilir:

Sorunlar:

- Göçmenlerin ve mültecilerin seyahat özgürlüklerinin kısıtlanması, bir dizi haklarının ihlal edilmesine ve çok boyutlu sıkıntılar yaşamalarına yol açmaktadır. Bunlar, eğitim, sağlık, ailelerle ilgili özel durumlar veya ticaret gibi sebeplerle yolculuk yapabilmelerini güçleştirmekte veya engellemektedir.
- Devlet kurumlarının birbirinden haberdar olmaması, göçmenlerin ve mültecilerin geri gönderme sürecinde sorunlara, haksız ve ihlal doğurucu uygulamaların yaşanmasına neden olmaktadır.

- Göçmenlerin ve mültecilerin avukatlarıyla ve aileleriyle görüşmelerinin engellenmesi hukuki destekten yoksun bırakılmalarına ve haklarının korunamamasına yol açmaktadır.
- Göçmenlerin ve mültecilerin içinde bulundukları duruma ve sorunlara ilişkin bilgilerin kamuoyunda etkin ve doğru bir şekilde aktarılmaması toplumda yanlış bilgi, algı ve olumsuz kanaatlere yol açmaktadır.
- Geri gönderme merkezlerinde CPT Standartlarına aykırı biçimde çok sayıda kişinin aynı ortamda kalabalık şekilde tutulması göçmenlerin ve mültecilerin sorunlarını arttırmaktadır.
- Geri gönderme merkezlerindeki kötü yaşam standartları ile fiziksel ve psikolojik zorlamalar nedeniyle sığınmacıların gönüllü olarak geri dönüş formu imzalamak zorunda bırakıldıkları konusunda yaygın şikayetler vardır. Bu yönde verilmiş mahkeme kararları da bir an önce çözüm için harekete geçilmesi gereğine işaret etmektedir.
- Baroların, göçmenlerin ve mültecilerin sorunlarının hukuki çözümü ve onların haklarının korunması konusunda pasif kaldıkları ifade edilmektedir.
- Cezaevlerinin geri gönderme merkezlerine göre daha iyi koşullara sahip olması, bu göçmenlerin ve mültecilerin kalabalık ve zor yaşam şartlarına maruz bırakılmaları, onların zaman zaman cezaevi standartlarını talep eder duruma gelmelerine sebebiyet vermektedir.
- Göçmen ve sığınmacıların aileleriyle görüşmelerinin kısıtlanması, insan hakları ihlallerine ve psikolojik sıkıntılara yol açmakta, bu durum aynı zamanda idarenin iç ve dış yargı süreçlerinde mahkûm edilmesini beraberinde getirecek bir dizi hak ihlaline kapı açmaktadır.

Tespit ve öneriler:

- Geri gönderme merkezlerindeki olumsuz koşullar düzeltilmeli ve oradaki göçmenlerin ve mültecilerin yaşam standartları temel insani gerekler ve hukuki standartlar doğrultusunda iyileştirilmelidir.
- Göçmenlerin ve mültecilerin hayatını zorlaştıran ve pek çok kez onları insani sebeplerle farklı bir ile ziyaret etmelerini engelleyen yol izin belgeleri sorunu hak temelli biçimde çözülmeli, ailevi sebeplerle, ticaret amacıyla veya başka bir sebeple farklı bir ile gitmeyi güçleştiren izin kuralı kaldırılmalı ve seyahat özgürlüğü tanınmalıdır.

- Göçmenlerin ve mültecilerin haklarının korunması bakımından barolar daha aktif rol almalı ve bu amaçla ilgili olarak kurdukları merkezlerin daha aktif hale gelmesi sağlanmalıdır.
- Sığınmacılara sağlanacak çalışma izin belgeleri gerek bireylere ve gerekse de çalışma hayatının tamamına olumlu etki yapacak, kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin azaltılmasına ve göçmen işçilerin ekonomiye daha sağlıklı ve düzenli katkı sağlamalarına olanak tanıyacaktır. Bu amaçla özellikle geçici koruma altındaki bireylerin çalışma hakkı otomatik biçimde sahip oldukları bir hak haline getirilmelidir.
- Göçmenlerin ve mültecilerin sorunlarının karar mercilerine taşınması sürecinde insan haklarını ve adaleti savunan kitlelerin, kişi ve kurumların daha aktif rol almaları ve sorunları gündeme getirerek çözüm için kamuoyu baskısı oluşturmaları önemlidir.
- İnsan hakları, çocuk hakları, göçmen ve mülteci hakları konularında çalışma ve faaliyet yürüten STK'ların bir araya gelerek sorunların çözümüne yönelik talep ve önerileri birlikte sunarak bu alanda yapılacak düzenlemelere katkı sunmaları doğru politikaların izlenmesini kolaylaştıracaktır.
- Dezenformasyon ve ırkçı söylemlerin etkisi göçmenlerin ve mültecilerin karşı karşıya kaldıkları zorlukları artırmaktadır. Bu durumu değiştirmek için doğru bilgiler yayılmalı ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Göçmenlerin ve mültecilerin sorunları dile getirilirken doğru ve etkili bir dil kullanılmalıdır. Etkili söylemlerin geliştirilmesi sorunların çözümüne daha çok katkı sunabilir. Pozitif iletişim dilinin geliştirilmesi, toplumun göçmen ve sığınmacılara karşı tutumlarını olumlu yönde etkileyerek daha hoşgörülü ve anlayışlı bir yaklaşımın geliştirilmesi bakımından da önemlidir.